

ЧЕРВОНА СЕРІЯ

ІРИНА ВЛАСЕНКО

ОСТАННЄ ЖИТТЯ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2023

I. ЗАДЗЕРКАЛЛЯ

1

Олександр Жечко живе у вигаданому світі. Спілкується з драконами та летючими коровами. З дому не показується. На відверту розмову не розкручується. Він — хронічний відлюдник, який сидить у чотирьох стінах і майже ні з ким не контактує, інколи навіть не знає, яка за вікном погода.

«Чим же він займається вдома?» — питаєте ви.

Пише! — відповім я. — Бо це єдине, що в нього добре виходить. Принаймні він уміє це робити.

Звісно ж, писаниною зараз нікого не здивуєш, кожний другий міський самотник, зазвичай, — прозаїк чи поет, який марить потрапити в когорту геніїв чи хоча б називатися письменником.

Щоб заробити копійку, Олександр теж пише. І дуже багато. Щоправда, не готичні детективи, а огляди в чоловічі глясові журнали та замовні комерційні статті задля просування якогось товару. Тобто заробляє копірайтом. Дедлайни, ключові слова, друковані знаки, тайтли¹, дескрипшени², ака-

¹ *Тайтл* — це перше, що читають пошуковики. Тайтл відображається у вікні браузера при відкритті сторінки сайту.

² *Дескриптор* (дескрипшен) — лексична одиниця (слово, словосполучення), яка служить для опису основного змісту документів.

демічна¹ та класична² нудота тексту — добре знайомі й набридливі дрібниці ремесла. Байдуже до них. Головне — те, що пишеться для душі.

А для душі народжуються в Сашка переважно фентезійні оповідання про дивних істот, гномів, тролів і зоряних джедаїв, які легко переміщуються в часі й просторі та ведуть безперервні космічні й магичні війни.

Якщо ви вважаєте, що писати художні твори може будь-хто, то дуже помиляєтеся. Звісно ж, тиснути сео-статті для комерційних сайтів чи пости у соцмережах неважко. Інколи навіть дотепно виходить, сотні лайків збирає. Але по-справжньому володіти словом, так, щоб захопити читача за барки, намертво приклеїти до стільця і тримати, поки не дочитає, — то виходить нечасто і не у всіх. Це особлива магія. Олександр Жечко не впевнений, що вже опанував її, але іноді, коли готує чарівне зілля, від якого в читачів має зносити дах, і сам з'їжджає з рейок. Вигадка огортає його та втягує в себе під шаленим тиском вловлених слів, і він грає ними, як дитиною грав м'ячем на футбольному полі.

До речі, двадцять років тому Сашко жив футболем, безперервно рухався, летів кудись, доганяв вітер. Як центровий місцевої команди мав ім'я та заслужену славу і завжди за-

¹ *Академічна нудота* — показує ступінь запам'ятованості тексту ключовими словами в процентному відношенні до загальної кількості слів. Що більше у статті повторюваних однакових слів, то цей показник буде більший. Коли запитують, яка норма академічної нудоти, то зазвичай називають значення до семи відсотків.

² *Класична нудота* — це корінь квадратний із числа, що показує частоту вживання найзanudнішого слова, тобто такого, що часто зустрічається. Якщо, наприклад, найчастіше слово зустрічається в тексті дев'ять разів (замовники просять ключове слово вжити енну кількість разів), то класична нудота тексту дорівнює трьом.

бывав у чужі ворота. Тепер забиває переважно у вордівські файли. Навіть свистка не потрібно: найулюбленіша команда у стрічці завдань — створити. От і витворяє, і знову рухається та доганяє, але тепер, сидючи на п'ятій точці.

Певно, Сашко — екзистенціаліст, бо вірить, що дійсності як такої не існує. Що вона набуває обрисів лише тоді, коли ми знаходимо для неї слова.

Добре він улаштувався, правда? Хто володіє словом — володіє світом.

Чому впевнений, що має якесь відношення до створення світів і в нього щось виходить?

Та не впевнений він ні разу! Але нізачо не промінє шалену свободу творити на сумнівні прогулянки похмурим Києвом або Бортничами, де він тепер живе. Мешкає у квартирі, яка залишилася від батьків. Хоч і передмістя, але й сюди вже давно доповз мегаполіс зі своїми багатоповерхівками та супермаркетами. Сашку здається, що за вікном не місто, а витвір раптового збігу неточних означень.

Та що далеко ходити, мозок вибухає, коли мешкаєш на вулиці Леніна, поряд із Комсомольською, Калініна, Котовського, Свердлова, трьома Червоноармійськими та двома тупиковими провулками Комінтерну. Прикольно, правда? Якийсь йолоп назвав — а ти живи.

Сашкові кортить опинитися за межами тих насильницьких визначень і дістатися справжнього Києва, яким він був і є апіорі, незалежний, вільний від помилкових трактувань і хибних означень — достеменний, істинний форпост Київської Русі на Дніпрі, мегаполіс трипільців чи золоте місто скіфів. Цікаво, яким він був, споконвічний Київ іще до того, як його заснували на пагорбах Кий, Щек і Хорив та їхня сестра Либідь? Та чи був?

Одного разу він Сашкові наснився, сказаний писака щойно очі продрав, рвонув до комп'ютера записати. Бо то не його, то звідкись прилетіло. З того вгаданого Доджсоном¹ задзеркалля, де все про всіх відомо і блукають Шалені Зайці, Кролики та Капелюшники — володарі всіх на світі абсолютних істин. Там існують реальні, а не вигадані міста. Десь там є і Київ. Він Сашкові й наснився...

* * *

«Вітер жене кудись легкі кульки перекотиполя. Сухе повітря насичене сонцем, як стигла диня — соком. Тане, стікає, біжить згори вниз, у затінок схилу.

На пласкій вершині вкритого деревами пагорба стоять дивні домівки, схожі на глиняні амфори, звужені посередині та розширені внизу, наче два піскові годинники, з'єднані між собою посередині, або чаші для велетенських сіамських близнюків. Подвійну посудину розмальовано хитромудрими солярними зображеннями. Ден нізащо не здогадався б, що це будинки, якби не мигдалеподібні очі вікон.

Всю верхівку пагорба всяно тими амфорами. На перший погляд, їх розкидано хаотично. Але з висоти пташиного польоту, звідки вони з Ією вперше їх помітили, поселення нагадує спіраль із майданом посередині.

— А де двері? — питає Ден і обходить амфору зусібіч.

— Вони завжди приховані від чужого ока, — відповідає Ія. — Будинок мусить бути сильнішим за тих, хто прийшов зі злими намірами.

— А якщо з добрими?

— Увійти просто, варто лише побажати господарям здоров'я та достатку.

¹ *Чарлз Доджсон* — справжнє ім'я Льюїса Керролла, автора творів «Аліса у Дивокраї» і «Аліса у Задзеркаллі».

— І все? Ну, я побажав... А далі що? Сім-сім, відчинись!

Ден підіймає з землі сучкувату палицю й тихенько вдаряє по стіні будинку. Лунає високий дзвінкий відгук. Будинок відповідає йому, наче співає.

Несвідоме бажання змушує Дена стукнути по стіні ще раз і рушити вздовж вулиці, по черзі вдаряючи по округлих боках інших посудин, як по величезних цимбалах. Амфори заголосили, кожна на свій лад. Звук відбивався від стін і летів далі. І мелодія, спочатку дивна, потім усе більш гармонійна та прекрасна розлилася на багато кілометрів навколо. Ден у захваті прислухається. Оце він заграв! Мелодія здіймається в небо, і якесь дивне перетворення відбувається раптом із розпеченим небосхилом. Над дзвінким містом, яке співає на різні голоси, спалахує напівпрозорий покрив і повільно падає на будинки, обіймаючи їх пахким і прохолодним сьайвом.

Ден приголомшено зупиняється й відчуває, як його теж огортає та пелена і він наповнюється спокоєм і музикою. Повертається до її, вона також зачаровано слухає.

— І все-таки, що у нього всередині? — не вгамовується допитливий мозок хлопця.

— Дізнаєшся ти це чи ні, залежить від того, що всередині тебе, — каже дівчина.

— У мене всередині питання.

— Ось і вони сумніваються, підпускати тебе до найпотаємнішого чи залишити за дверима.

У цю мить на нижній частині посудини позначаються двері, повільно відчиняються, і перед ними постає світловолоса струнка жінка. На ній довге ляне вбрання, перехоплене на талії широким поясом. Просторі рукави сукні вишиті узорами, що повторюють малюнки на стінах амфори.

— Прошу вас бути нашими гостями, — мовить вона, не розкриваючи рота. І показує рукою на вхід.

Гості рушають слідом за нею. І здивування охоплює їх, бо зовні амфора здавалася малою і тісною, Ден навіть голову нахилив, аби не стукнутись об одвірок, але виявилось, що вона якась безмежна. Ніби дзеркальна кімната, де взагалі немає ніяких стін, підлоги та стелі. Наче висиш у повітрі. Видні лише ближні предмети: дерев'яне ліжко, застелене грубим самотканим покривалом, стіл, дві лавки біля нього. На столі полотняна скатертину, такого ж відтінку, що і сукня господині. Чи то малюнок, чи то напис на ній: хвилясті лінії, кола, закручені знаки їнь і ян.

«Наче не будинок, а портал в інший вимір», — вдаряє Дена, і безліч думок розганяються в голові, поки він дивиться туди, де мають бути стіни та склепінчаста стеля. Їх там немає...

А далі Ден з Ією раптом опиняються зовні. Ніби господиня зрозуміла, що спілкування не вийде.

— Що ти зробив? Про що ти подумав? — допитує дівчина, ображена та незадоволена таким перебігом подій.

— Не знаю, що ти прив'язалась? Я і сам хотів би знати, що їй не сподобалося! — Ден повернувся до будинку й почав стукати туди, де були двері. Ніхто більше не вийшов.

— Вони нам не довіряють! — сумно зауважила дівчина.

— Ну досить. Вшиваймося з цього міста у свій час. На жаль, так і не вдалося дізнатись, куди безслідно зникли ці співучі амфори.

— І в глосарії про них ані слова, зникли, так само, як трипільці та скіфи, але ці навіть сліду не залишили, — зі знанням справи зауважує Ія. — Ні залишків домівок, ні глиняного посуду, жодної речі — нічогосінько...

— Але цікаво. Співучі будинки. Телепатія. Телепортація. Чудеса та й годі. І таке просте, й одночасно складне внутрішнє оздоблення будинку. Чарівне місто!

— Чому ж не запитав про все у газдині? — роздратовано каже вона. — Ти ж зрозумів, що вони володіють даром телепа-

тії та передбачення. І напевно знають, чим усе закінчиться для нас і для вас.

— Здається мені, моя цивілізація загине від брехні та жадібності... — в задумі мовив Ден і вступився в розстелену перед зором дальину на лівому березі Дніпра. Ліси, луки, лахміття низьких білястих хмар, які повільно плывуть небесною рікою. Недоторкана первісна краса початку...

«Ти зміниш історію, Дене, коли у твоєму місті зупиниться час», — почув він голос тієї жінки в голові.

— Зміню історію, коли зупиниться час? — тихо повторив Ден. — Ще чого? Нічого мені робити! Летімо звідси! — голосно звернувся до її, востаннє окинувши оком місто.

Тихий літній вечір, що незалежно від людського бажання мільйони років повертається на землю, витав над містом співочих амфор. Якщо стояти спиною до річки, можна вловити неясний гул, що збирається від усіх будинків десь у найдальшій точці небосхилу. Невидимий вир захоплює і підіймає його вгору, там він міцніє, набуває видимості й повертається вниз по сяйнистих лініях сонячних спіралей. Біля самісінької землі промені розподіляються по домівках. Цей ледь помітний, але відчутний рух туди й назад здається чимось настільки природним, що навіть не викликає подиву.

«Чому ми раніше не знали цього?» — думає Ден і згадує, що люди його цивілізації абсолютно не вміють використовувати космічну енергію та час.

2

Записавши сон, Сашко замислився. «Давня людина могла керувати потоками безкінечної енергії, сукупністю всіх форм матерії та духу, допомагаючи собі двома вловлювачами, з'єднаними між собою у бінарному давньому посуді. Але чому бінарному, що означають ці дві частини, дзеркально повернуті одна до одної та одночасно складені в єдине?»

Зміст

I. Задзеркалля	5
II. Реал	57
III. Подорож	118
IV. Повернення	174